

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ). "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח).

1

בס"ד | גיליון 79

מהדורה מורחבת

קדושים התשפ"ב

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

מדה כנגד מדה - סיפורים מגדולי ישראל

גזלו העניים, איבדו כל אשר להם

ויקרא י"ט ו"א: "לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו".

מצינו באלמנת רבנו יחיאל זכרונו לברכה, אביו של הרב אשר זכרונו לברכה, שנשארה האלמנה עם שלושת בניה הקטנים. פעם אחת בא אליה בעלה בחלום בליל שבת וציווה לה, שתכף תברח מחוץ לעיר, כי ה' מהפך העיר באיזה מקרה רע. ותיקף משנתה ברעדה, ותישן, ובא אליה פעם שנית בציווי ההוא, ואז תכף כשהקיצה משנתה הלכה האשה עם בניה מחוץ לשער העיר ערך מיל אצל בית ערל אחד העומד מחוץ לעיר. ויהי באשמורת הבוקר באו שוודדים לעיר ויהרגו כל העיר ובזו כל יושביה וילכו. והיא שבה אל ביתה אחר כך בשלום. ואחר בא רבנו יחיאל הנזכר בחלום ואמר לאשתו, שבעוון שהיו גוזלים את העניים במיסים ובארנוניות, והעשירים לא נתנו כלום, לכן נגזרה גזירה זו עליהם.

(קב הישר פרק מ"ד)

מדוע נענש שליחו של הרמב"ן

ויקרא י"ט ט"ז: "לא תלך רכיל בעמיקך..."

היה יהודי שהלשין על אחיו לשלטונות וגרם להם סכנת חיים. אחר שמעשיו חזרו ונשנו ולא הועילו כל האזהרות וההתראות, נאלצו להעבירו לעולם אחר בהוראתו הישירה של הרמב"ן.

להפתעת הכל, מיד לאחר מכן נפטר השליח!

כאשר נשאל הרמב"ן מדוע ארע כן, הרי בשליחותו פעל ועל פי הדין. השיב: אולי נהנה השליח בשעת מעשה; ולפי שנתערב שמץ של הנאה, נקמה ואכזריות כרוצח, נענש כרוצח.

(אור חדש, לרבי חיים זיצ'יק זצ"ל)

★

תוצאת שקרי השקרן

ויקרא י"ט ו"א: "לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו".

"... וצריך אדם לזהר בזה מאוד שלא להגיד ולהוציא שקר מפיו, כי חס ושלום אם אדם מגיד שקר אז יש עליו למעלה מסטינים, כי אדם הכזבן אם מגיד לפעמים 'שמע ישראל' בכוונה גדולה והבורא ברוך הוא מתחיל להתפאר עצמו בזה האיש שמקבל עליו עול מלכות שמים עליו, אזי בא השטן ואומר לפניו מה הרעש הזה שאתה מתפאר, הלא הוא כזבן, ואם כן לא כיון בלבו מה שהוציא בפיו 'שמע ישראל', כי דרכו תמיד להוציא מפיו מה שלא היה בלבו, שאין פיו ולבו שוין. ונמצא צריך האדם להרחיק עצמו מאוד שחס ושלום לא יוציא דבר שקר מפיו".

(קדושת לוי ליקוטים לאבות)

★

אם לא יהדרו פני הזקן, לא יגיעו לגיל זקנה כמוהו

ויקרא י"ט ל"ב: "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלקיך אני ה'".

לפי שטבע הנערים והבחורים לשחוק וללעוג על הזקנים, לכך הזהירם שייראו את ה', כי אם לא יעשו כן ולא יהדרו פני הזקן, לא יגיעו להיות זקן כמוהו.

(אברבנאל)

המשפט של מעלה כפי התנהגות האדם למטה

ויקרא י"ט ל"ה: "לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשיורה".

הנה ידוע דמדת הקב"ה לשלם הכל במדה כנגד מדה בין לרע בין לטוב (סנהדרין דף צ).

וכמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים ס"ב ב"ג) "ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו". דעל ידי זה יתודע האדם במה חטא וישוב ויתודה עליו, וזהו מצד חסדו יתברך שמו.

אמנם אם הוא משקר במדות ומשקלות אזי ישולם לו למעלה גם כן לא לפי מדה וכפי מעשיו, ואז לא ידע במה לשוב ולהתודות.

וזהו א"כ פירוש הכתוב "לא תעשו עול במשפט" - על המשפט של מעלה מדובר כאן, וכפי שמנוקד כאן "במשפט" בפתח הידוע, דעל ידך תגרום לעשות גם עוול במשפט למעלה...

(כתב סופר)

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.א). "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.א)

2

בס"ד | גיליון 79
מהדורה מורחבת
קדושים התשפ"ב

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

המגלח זקנו בתער, התער עצמו מעיד עליו לעוה"ב

ויקרא י"ט כ"ז: "לא תקפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך".

"מי שמגלח זקנו בתער, התער עצמו מעיד עליו לעולם הבא, וזהו: 'אם לא ישוב חרבו ילטוש' (תהלים ז' י"ג)".

(סגולות ישראל, סגולות מלכים אות י"ד, בשם ספר וימהר אברהם מערכת ג')

מצוות ערלה היא תיקון לחטא עץ הדעת

ויקרא י"ט כ"ג: "וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פריו שלוש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל".

מצוות ערלה היא תיקון לחטא עץ הדעת, והוא ע"פ דברי המדרש (בראשית רבה כ"א ז'): "דרש רבי יהודה בן פדייא: מי יגלה עפר מעיניך אדם הראשון שלא יכולת לעמוד בצווי אפילו שעה אחת, והרי בניך ממתינין לערלה ג' שנים, שנאמר: שלוש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל".

(ליקוטי תורה ח"א כ"ט א')

★

הבדלה כנגד הבדלה, חוסר הבדלה כנגד חוסר הבדלה

ויקרא כ' כ"ו: "והייתם לי קדשים פי קדוש אני ה' ואבדל אתכם מן העמים להיות לי".

"ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי, אם מובדלים אתם מן העמים הרי אתם לשמי, ואם לאו, הרי אתם של נבוכדנצר מלך בבל וחבריו". (ספרא קדושים פרשה ד' פרק ט' אות י"ב)

★

זנות כנגד זנות

ויקרא י"ט כ"ט: "אל תחלל את בתך להזנותה ולא תזנה הארץ ומלאה הארץ זמה".

"פירשו רבותינו (סנהדרין עו.): כי בא הכתוב הזה להזהיר שלא ימסור אדם בתו פנויה לביאה שלא לשם קדושין, ולא תזנה הארץ, שאם אתה עושה כן - הארץ מזנה ועושה פירותיה במקום אחר ולא בארצכם".

(שערי תשובה, לרבינו יונה שער ג' אות צ"ד)

המגדיל אהבתו לישראל - הקב"ה מגדיל אהבתו אליו

ויקרא י"ט ח': "לא תקם ולא תטור את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני ה'".

"כי אין הקב"ה אוהב אלא למי שאוהב את ישראל וכל מה שאדם מגדיל אהבתו לישראל, גם הקב"ה מגדיל עליו (אהבתו)".

(מסילת ישרים, סוף פרק י"ט)

אם תאהב את האחרים אתנהג עמך גם אני כן

אם תקיים בעצמך "לא תקום ולא תטור ואהבת לרעך כמוך", אז "אני ה'", אני גם כן אתנהג עמך כן, ולא אזכיר לך כל פשעך, ואוהב אותך.

(רמתים צופים)

אהבת הגר כנגד "כי גרים הייתם"

ויקרא י"ט ל"ג-ל"ד: "וכי יגור אִתְּךָ גֵר בְּאַרְצְכֶם לֹא תונוּ אֹתוֹ: כְּאִזְרָח מִכֶּם יִהְיֶה לָכֶם הַגֵּר הַגֵּר אִתְּכֶם וְאַהֲבַתְּ לּוֹ כְּמוֹךְ פִּי גֵרִים הֵייתֶם בְּאַרְץ מִצְרַיִם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם".

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ). "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח).

3

בס"ד | גיליון 79

מהדורה מורחבת

קדושים התשפ"ב

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

מדה כנגד מדה בדף היומי

נתכוין לרבות בנים בעבירה, ולכן קובר אפילו בנים שבאו לו בהיתר

יבמות דף נה: "זודתו דכתב בה רחמנא 'ערירים יהיו' למה לי? לכדורבה; דרבה רמי, כתיב: 'ערירים יהיו', וכתיב: 'ערירים ימותו', הא כיצד? יש לו בנים קוברן, אין לו בנים הולך עירי".

"... וא"ת ואמאי יש חילוק בין כרת דעירות לשאר כריתות, י"ל דשאני גבי עריות, משום דנתכוין לרבות בנים בעבירה ולהכי לוקה שקובר אפילו בנים שבאו לו בהיתר וזהו מדה כנגד מדה".

(תוספות מהר"ם מרוטנברג, הובא בקובץ שיטות קמאי יבמות דף נה).

הנותן לעני – מקבל מאת ה'

ויקרא י"ט י"ג: "לא תעשק את רעך ולא תגזול לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר".

"תו פתח לא תעשוק את רעך ולא תגזול לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר, לא תלין פעולת שכיר אמאי אלא מקרא אחרא אשתמע דכתיב (דברים כ"ד): 'ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש כי עני הוא ואילו הוא נושא את נפשו, לא תבוא עליו השמש אזהרה דלא תתכנס בגינוי מעלמא עד לא ימטי זמנך לאתכנשא, כמה דאת אמר (קהלת י"ב): 'עד אשר לא תחשך השמש וגו'. מהכא אוליפנא מלה אחרא מאן דאשלים לנפשא דמסכנא, אפילו דמטו יומי לאסתלקא מעלמא קודשא בריך הוא אשלים לנפשיה ויהיב ליה חיין יתיר, לא תלין פעולת שכיר, ת"ח מאן דנטיל אגרא דמסכנא כאילו נטיל נפשיה ודאנשי ביתיה, הוא אזער נפשיהו קודשא בריך הוא אזער יומי ואזער נפשיה מההוא עלמא...".

תרגום: 'לא תלין פעלת שכיר' מדוע אסרה תורה הרי יקבל שכרו לבקר? אלא מקרא אחר מלמדנו, שנאמר: 'ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואילו הוא נושא את נפשו'. 'לא תבוא עליו השמש' – הַזְהַר שלא תאסף בגללו מן העולם טרם יגיע זמנך למות, כמו שנאמר: 'עד אשר לא תחשך השמש, וגו'. מכאן למדנו ענין אחר: **מי שמשלים את נפש העני וממלא את מחסורו**, אפילו הגיע יומו להסתלק מן העולם, **הקב"ה משלים את נפשו** ונותן לו ימי חיים נוספים. 'לא תלין פעלת שכיר'. בא וראה: מי שעושק שכר עני, כאילו נוטל את נפשו ונפשות אנשי ביתו. **הוא המעיט נפשותם – הקב"ה ממעט ימיו וממעט נפשו** מהעולם הבא...".

(זהר הקדוש קדושים דף פד:)

אם מחלת לרעך - אמחול לך, ואם לא מחלת...

ויקרא י"ט י"ז: "לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא".

יש לפרש סדר הכתובים, לא תשנא, אם חברך חטא לך במרד ובפשע - לא תשנא את אחיך, ואם חטא לך במזיד - לא תקום ולא תיטור, ואם חטא לך בשוגג - ואהבת לרעך כמוך. ואמר על כולם - אני ה'. פירוש, אם מחלת לרעך אלו השלושה מיני עוונות, אמחול לך אלו השלושה מיני עוונות, ואם לא מחלת - גם אני לא אמחול לך, כמו שאמרו ז"ל (ר"ה דף טז:): נושא עון ועובר על פשע (מיכה ז' י"ח) למי נושא עון? למי שעובר על פשע.

(תולדות יצחק)

בהיות שלום בין אנשים יעשה השם שלום להם

ויקרא י"ט י"ח: "לא תקם ולא תטר את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני ה'".

"שלא לנקום, כלומר שנמנענו מלקחת נקמה מישראל. והענין הוא כגון ישראל שהרע או ציער לחבירו באחד מכל הדברים, ונוהג רוב בני אדם שבעולם הוא שלא יסורו מלחפש אחרי מי שהרע להן עד שיגמלוהו כמעשהו הרע או יכאיבוהו כמו שהכאיבם. ומזה הענין מנענו השם ברוך הוא באומרו 'לא תקום'... ועוד נמצא במצוה תועלת רב להשבית ריב ולהעביר המשטמות מלב בני אדם, ובהיות שלום בין אנשים יעשה השם שלום להם".

כמו שיעשה הוא בחבירו כן יעשה חבירו בו

"מצות אהבת ישראל. לאהוב כל אחד מישראל אהבת נפש, כלומר שנחמול על ישראל ועל ממונו כמו שאדם חומל על עצמו וממונו, שנאמר 'אהבת לרעך כמוך'... שורש המצוה ידוע, כי כמו שיעשה הוא בחבירו כן יעשה חבירו בו, ובזה יהיה שלום בין הבריות".

(ספר החינוך מצוות רמ"א, רמ"ג)

"אם חפץ אתה להדבק באהבת חבירך, הוי נושא ונותן בטובתו, דכתיב: 'אהבת לרעך כמוך', מתוך שאהבת לרעך, הרי הוא כמוך".

(כלה רבתי פ"ד ה"י)

מרגליות

מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.) "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.)

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

של מעלה על מעשיו אלו.

הנאשם השלישי בר הסיכון בשל מעשה בודד של לשון הרע — הוא השומע. מכיון שהוא שמע לשון הרע, דהיינו האשמות כעד חברו, ישמע הקדוש ברוך הוא את האשמות נגדו - מדה כנגד מדה.

המשפט שחורץ על העבירות של זולתו – הוא הדין שייחרץ עליו

הכלל של מדה כנגד מדה אינו מצטמצם רק בכך שהאדם נדון כפי שהוא דן אחרים. הוא הופך להיות כלי שבאמצעותו האדם עצמו דן את עצמו. המשפט שהוא חורץ על אחרים הופך להיות משפטו-הוא. כל אימת שיהודי רואה את זולתו העושה או אומר משהו בלתי ראוי, נרשם בשמים השיפוט שהוא חורץ על זולתו. העבירות שהוא עד להן משקפות את העבירות שלו עצמו וההבדל היחיד הוא רק בפרטי המעשים. הדין שהוא חורץ על העבירות של זולתו - הוא הדין שייחרץ עליו. וכך קובע כל יהודי לעצמו, האם יצא זכאי או חייב בבית דין של מעלה.

אולם כלל זה מרחיק לכת עוד יותר. לא זו בלבד שהאדם עצמו קובע את אשמתו-הוא, אלא שהוא גם קובע כיצד ייגזר עונשו. כל מה שיקרה לו כבר נחתם בחותמו האישי, למרות שמבחינתו היה זה כלפי זולתו. זוהי השלמתה של המדה כנגד מדה: כל יהודי הוא העד והשופט בדין של עצמו. הוא הנושא בכל האחריות ואין הוא יכול להאשים איש זולתו. "הוי דן את כל האדם לכף זכות" (אבות א' משנה ו').

בית דין של מעלה ידון לכף חובה את מי שדן לחובה את זולתו. מי שהרגיל עצמו בחמלה וברחמים כלפי זולתו, יזכה במדה כנגד מדה של כוח חיובי. השל"ה הקדוש אומר שגדול חלקו בעולם הבא של זה אשר דן לכף זכות את זולתו.

מרבית בני האדם, כמעט ללא יוצא מן הכלל, נוטים לגלות סלחנות רבה באשר למגרעות עצמם. הקב"ה מבקש מאיתנו כי ננהג כך גם כלפי זולתנו. התורה מורה לנו לחפש צד זכות כאשר אנו רואים יהודי אחר העובר עבירה - הוא לא הבין את חומרת מעשיו; הוא לא ידע שהדבר אסור; הפיתוי היה גדול מנשוא.

המשך בעמוד הבא

כפי שמדבר אדם על חבירו – כך מדברים המלאכים עליו

ויקרא י"ט ט"ז: "לא תלך רכיל בעמך לא תעמד על דם רעך אָנִי ה'".

"אם אדם מדבר טוב על חבירו, גם המלאכים מדברים טוב עליו. ואם מדבר רעה, גם המלאכים מדברים עליו רעה (מדרש משלי דף ה' ע"ג); שוחר טוב, משלי י"א ד"ה שוחר")".

(שכחת לקט קטגור וסנגור)

"למילים שאנו מוציאים מפינו כאן השפעה אדירה גם בשמים, וחז"ל אומרים שעתידיים אנו לתת את הדין בפני בית דין של מעלה על המילים שהוצאנו מפינו כאן בעולם הזה.

השטן עומד מוכן תמיד לפעולה, אך הוא זקוק לעד נוסף כדי להעמיד אדם לדין של מעלה. הקדוש ברוך הוא העניק לכל יהודי את הכח לשמש כעד ובכך ליטול חלק בהעמדתו לדין של יהודי אחר. בכוח לשון הרע הופך הדובר לשותפו ולעדו של השטן והוא מעניק לשטן את הדלק הנדרש לו למשפט נגד יהודי אחר. יתרה מזו, הזוהר הקדוש קובע שהמילים בהן משתמש השטן בבואו לקטרג בפני בית דין של מעלה הן אותן המילים שבהן השתמש הדובר לשון הרע נגד חברו. לפיכך, דיבור לשון הרע לא זו בלבד שהוא גודם להעמדתו לדין של יהודי אחר, אלא שהוא גם נותן לשטן אח המילים המפורשות בהן יקטרג על הנידון.

חז"ל אומרים שזו הסיבה שהשטן כל כך מתאמץ בפיתוי האדם לדבר לשון הרע. זוהי העבירה האחת לה הוא זקוק כדי להתקיים. בלעדיו, לא יוכל למלא את תפקידו כקטיגור, ועל כן הוא עמל רבות בהפצתו.

הקדוש ברוך הוא נתן בידי השטן כוח נוסף. ברגע שהתקיימו התנאים להעמדתו לדין של יהודי, ניתנה לשטן אפשרות להרחיב את היריעה ולקטרג על כל מעשיהם בעבר של הנאשם, של הדובר לשון הרע ושל המאזין גם יחד.

בי"ד של מעלה פועל על פי העיקרון של מדה כנגד מדה

בית דין של מעלה פועל על פי העיקרון של מדה כנגד מדה, שהוא כלי מושלם לעשיית צדק. על פי שיטת צדק זו נענש דובר לשון הרע בכך שהוא מקבל בדיקת את מה שהוא עולל ליהודי אחר. הוא גרם ליהודי אחר לעמוד לדין, על כן ייקרא אף הוא לדין. הוא דן את רעהו לחובה, על כן יישפט גם הוא בכל חומר הדין. לפיכך, כל אימת שיהודי מסיח לפי תומו בגנות חברו - ויהי זה פעם, פעמיים או עשרים פעם ביום הריהו גורם לעצמו להישפט בפני בית דין

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.). "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.).

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

המשך מהעמוד הקודם

כאשר אנו דנים את זולתנו לכף זכות, אנו לא מאפשרים ללשון הרע להכות שורש. הסתכלות שלילית היא הקרקע לצמיחת לשון הרע. ללא הדעות השליליות אין מחשבות שליליות המחפשות להן ביטוי, ולפיכך אין גם צורך בריסון הלשון.

בכוח המדה כנגד מדה זוכה זה אשר דן את זולתו לכף זכות כי גם בשמים ינהגו כלפיו באותה מידה וידונו אותו לכף זכות. בזכות הסתכלותו הטובה על זולתו - הוא זוכה לעינו הטובה של הקב"ה כלפיו. בזכות הגנתו על מי שהטילו בו רבב ודיברו בו סרה, הוא מעמיד לעצמו סניגורים בבית דין של מעלה. בזכות הימנעותו מלשון הרע הוא מונע את העמדתו הוא, לדין בפני שמים וניצול מחומרת הדין. כנגד זאת, המרחם על הבריות - מרחמים עליו מן השמים והוא נשפט על ידי הקדוש ברוך הוא כאשר שופט אב את בנו: באהבה, בחמלה וברחמים (ראה שבת דף קנא:)."

(חפץ חיים, השיעור היומי, מבוא, עמוד 32)

חומרת לשון הרע

"לשון הרע גורם למוות וחרב בעולם (על שלשונו כחרב ומשתלחת באנשים, חרב באה לעולם א. פ.). הפוגם את פיו בדיבורים אסורים, אזי גם דברי קודש שהוא אומר נמנעים מלעלות למעלה, וכביכול נחלש כח הקדושה".

(קיצור חפץ חיים עמוד י"ד)

כשאדם מקיים בעוה"ז מצוה באיזה איבר, שורה לעת"ל אור ה' על אותו איבר. אם תחסר לו אחת מהמצוות,

יחסר לו לעתיד לבוא בנפשו האיבר המכונה נגד המצוה ההיא. אם קלקל איבריו - יהיו מקלוקלין לעת"ל

"... וכשאדם מקיים בעולם הזה איזה מצוה באיזה איבר, שורה לעתיד לבוא אור השם על אותו איבר, ואותו אור הוא המחיה את האיבר ההוא, וכן כל מצוה ומצוה. נמצא דכשהאדם מקיים הרמ"ח עשיין, אז הוא האדם השלם המקודש לה' בכל איבריו... אבל אם חס ושלום יחסר לו אחת מרמ"ח עשיין, שהשליכה אחר גוו ולא עשה תשובה על זה, יחסר לו לעתיד לבוא בנפשו האיבר המכונה נגד המצוה ההיא... ואם כן, יקלקל בחייו את חוש הדיבור וחוש השמיעה, ובוודאי יענש כנגדם לעתיד לבוא בנפשו באלה השני חושים גופייהו, שהם הדיבור והשמיעה... ואף אם נאמר דלא יחסר לו לגמרי אלו החושים, כי הלא עסק בהם בימי חייו גם בדברי תורה וקדושה, על כל פנים מקולקלין בוודאי יהיו, כיוון שקלקלן בעודו בחיים ולא עשה תשובה".

(שמירת הלשון הקדמה)

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.א). "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.א)

6

בס"ד | גיליון 79
מהדורה מורחבת
קדושים התשפ"ב

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

את הצדיק יש לדון לכף זכות גם כאשר הדבר נוטה לכף חובה

ויקרא י"ט ט"ו: "לא תעשו עול במשפט לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול בצדק תשפט עמיתך".

בשערי תשובה (לרבינו יונה שער ג' אות ר"ח): "והנה כי תראה אדם אשר ידבר דבר או יעשה מעשה, ויש לשפוט דברו ומעשהו לצד טובה ולצד הזכות, אם האיש הוא ירא אלקים - נתחייבת לדון אותו לכף זכות על דרך אמת, גם כי יהיה הדבר קרוב ונוטה יותר אצל הדעת לכף חובה, ואם הוא מן הבינונים אשר יזהרו מן החטא ופעמים ישלו בו - יש עליך להטות הספק ולהכריעו לכף הזכות, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת דף קכז:): הדן את חברו לכף זכות המקום ידינהו לכף זכות, והוא מצות עשה מן התורה, שנאמר (ויקרא י"ט ט"ו): "בצדק תשפט עמיתך", ואם הדבר נוטה לכף חובה יהיה הדבר אצלך כמו ספק ואל תכריעהו לכף חובה...".

ביאור הטעם שבאדם צדיק יש לדון לכף זכות גם כאשר הדבר נוטה לכף חובה ובאדם בינוני ישאר בגדר ספק, הוא שאצל הצדיק נובע דין זה מהנהגת מדה כנגד מדה, שהצדיק יש לו רוב זכויות במעשיו ויצר בנפשו הכרעה לצד הטוב, ומן הדין שנהגו בו במשקל הכרעה של צד הזכות. אבל הבינוני שאין בו ודאות של רוב זכויות במעשיו, אם כן החיוב לדונו לכף זכות הוא רק מצד הסתכלות של עין יפה, שיש לראות תמיד את הצד הטוב יותר מהצד הרע.

(פחד יצחק ר"ה מאמר י"ד אות י"א)

הזהיר שלא ללבוש שעטנז, יזכה ללבוש בגדי ישע

ויקרא י"ט ט"ט: "את תקתי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך".

"וכל הזהיר שלא ללבוש שעטנז יזכה ללבוש בגדי ישע ומעיל צדקה".

(חכמת אדם שער איסור והיתר כלל ק"ו סעיף כ"ח)

הדן את חברו לכף חובה, הוא מרכבה לקליפת הטומאה הנקראת 'חובה'

ויקרא י"ט ט"ו: "לא תעשו עול במשפט לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול בצדק תשפט עמיתך".

נתחייבנו לדון את חברינו לכף זכות, ומי שעובר על כך, איתא בספר חרדים (פרק דברי כיבושין, מהד' י-ם תשד"מ: פרק ס"ו אות ל"ט) שהדן את חברו לכף חובה, הוא מרכבה לקליפת הטומאה הנקראת 'חובה'.

(שמירת הלשון)

לעילוי נשמת: הר"ר ברוך בן יוסף ז"ל ★ לרפואה שלמה: בן ציון בן חיה
להנצחות, הקדשות ופרטים על הספרים 054-251-0336 קו אמריקאי: 646-340-5403
דוא"ל ap@torah24-7.com אתר <https://torah24-7.com/SEFORIM-HEBREW/>

הגדה של פסח - מדה כנגד מדה (עברית אנגלית) | ד' חלקי מדה כנגד מדה על התנ"ך ובדברי חז"ל | מגילת אסתר - מדה כנגד מדה (עברית אנגלית)